

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
Videm - via Vitt. Veneto, 32
Tel. 33-46 - Poštni predal (Ca-
sella postale) Videm 186 -
- Poštni čekovni račun (C/c
postale) Videm, št. 24/7418

MATAJUR

GLASILO SLOVENCEV V VIDEMSKI POKRAJINI

N A R O Č N I N A :
Za Italijo: polletna 400 lir -
letna 700 lir - Za inozemstvo:
polletna 700 lir - letna 1200 lir
- Oglasi po dogovoru.
Posamezna številka 30.— lir

Levo XIII. - N. 11 (260)

UDINE, 15. JUNIJA 1962

Izhaja vsakih 15 dni

ZASEDANJE GLAVNEGA SVETA SLOVENSKE KULTURNO-GOSPODARSKE ZVEZE

ZAHTEVAMO JEZIKOVNE PRAVICE ZA VSE SLOVENCE PA NAJ TI BIVAJO V TRSTU, GORICI ALI FURLANIJI

SKGZ vabi vse slovenske kulturne, ekonomske, kooperativne in podobne ustanove v Italiji, naj se zedinijo v skupno neodvisno in izvenstrankarsko organizacijo, da bi skupaj branili nacionalne jezikovne in ostale pravice, ki jih garantira italijanska konstitucija in londonski memorandum

Dne 27. maja so se zbrali v Trstu zastopniki raznih slovenskih organizacij in ustanov v okviru Slovenske kulturno-gospodarske zveze in razpravljali o številnih ekonomskih, socialnih, kulturnih in nacionalnih problemih slovenske jezikovne manjšine na Tarzaškem, Goriškem in Furlaniji.

Najprej so izglasovali resolucijo, s katero zahtevajo, da morajo biti priznane vsem Slovincem vse pravice ne glede na naseljenost (resolucijo prinašamo tu spodaj v celoti). To zadeva predvsem nas furlanske Slovence,

ce, ki nam nočejo priznati nikakih jezikovnih pravic.

Na zborovanju je imel obširen referat predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze dr. Jože Dekleva o odnosih do italijanskega naroda, do posameznih strank, dalje o kulturnih domovih, o manjšinskih pravicah v bodočem statutu avtonomne dežele, o zborovanju slovenskih izvoljenih predstavnikov, pri katerih smo mi furlanski Slovenci najmanj zraven pa čeravno imamo največ izvoljenih predstavnikov. Tajnik Mirko Kosmina je

obširno poročal o delovanju SKGZ in posameznih njenih članic; o gospodarskih vprašanjih in o pravicah Slovencev do javnih služb je govoril dr. Stanko Oblak, o perečih šolskih vprašanjih pa Drago Pahor. Nato je advokat Angel Kukanja povedal kaj je delala komisija za tisk in naš urednik Vojmir Tedoldi je izčrpno analiziral trenutno stanje Furlanske Slovenije.

V imenu Slovenske-hrvaške ljudske prosvete se je pridružil dr. Karel Škovič iz Trsta mišljenju, da bi morali imeti vsi Slovenci skupno izvenstrankarsko organizacijo. Nato je še govorilo precejšnje število delegatov, ki so se strinjali s predlogom za skupno izvenstrankarsko organizacijo in razpravljali razne probleme. Izidor Predan, tajnik prosvetnega društva »Ivan Trinko« v Čedadu je pozval vse Slovence k enotnemu delovanju in poudaril, da se more samo na ta način uspešno podpreti nacionalno borbo Furlanskih Slovencev, ki se nahajajo danes bolj kot kdajkoli prej v težkih razmerah.

Nazadnje je bilo soglasno sprejeto vabilo, ki ga tu objavljamo, s katerim Slovenska kulturno-gospodarska zveza vabi vse slovenske kulturne, prosvetne, ekonomske, telesnovzgojne in podobne slovenske ustanove v Italiji, naj se združijo v skupno neodvisno in izvenstrankarsko organizacijo, ki bi Slovence zastopala pred oblastmi. Spre- (nadaljuje na 3. strani)

NAJNOVEJŠI PROBLEMI FURLANSKE SLOVENIJE

PERMANENTNA EMIGRACIJA IN DEPOPULACIJA

Razkroj v naših familijah, preganjanje slovenskega jezika v šoli, cerkvi in komunih. Skoraj 200 izvoljenih slovenskih komunističnih konsilirjev brez pravic do svojega jezika.

Na zasedanju Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu je Vojmir Tedoldi, ob splošnem odobravanju vseh delegatov, podal zelo obširno poročilo o najnovejših dogajanjih v javnem življenju Furlanske Slovenije. Spričo pomanjkanja prostora podajamo danes samo poglavitne misli, prihodnjič pa bomo o tem obširneje pisali.

V zahodnih deželah, posebno Nemčiji, je opaziti porast pomanjkanja delavne sile. Povpraševanje po njej je potemtakem veliko, pa so zaradi tega delodajalci kapitalističnih držav, ki je doma ne najdejo v zadostni meri, nadvse zanimajo za ono iz tujine. Da bi jo privabili ji nudijo ugodne pogoje: gradijo stanovanja, ustvarjajo možnosti za šolanje otrok in dosego strokov-

ne kvalifikacije delavcev samih itd. Nujna posledica tega je tudi sprememba v strukturi emigracije furlanskih Slovencev, ki se je postopno spremenila iz sezone v stalno. Ljudje odhajajo, si poiščejo zaposlitev in se ne vračajo več. Tako je v Furlanski Sloveniji število prebivalstva začelo postopno padati, obenem pa se krči površina obdelovalne zemlje, dviga pa se število zapuščenih hiš. Tembolj, ker so se, kot že poudarjeno, v zadnjem času začele izseljevati cele družine, z ženami vred, ki so doslej v času odsotnosti moških delale doma in kmetovale.

Vsi znaki kažejo, da bo ta pojav stalne emigracije še trajal. Po nepopolnih podatkih — uradnih podatkov namreč ni — odhaja danes iz Furlanske Slovenije na delo v tujino okrog 30 do 40 odstotkov prebivalstva.

Da bi se v takšnem položaju rešilo, kar se rešiti da, bi se na področju Furlanske Slovenije morali resneje in dosledneje uveljavljati sicer nepopolni agrarni zakoni, kakršni so zakon za gorska področja, zakon o pasivnih predelih in tako imenovani »zele- ni načrt«, ki pa tu, bržkone iz povsem določenih razlogov, ostajajo samo na papirju. In odveč bi bilo poudarjati, kako nujna je tudi čimprejšnja uresničitev avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina, s posebnim statutom, tako da bi bil čim bolj zagotovljen njen vsesplošni, še posebej gospodarski razvoj, kakor tudi pravično in demokratično urejen položaj slovenske manjšine, živeče v okviru njenih meja.

Nadalje je Tedoldi omenil, kako emigracija vpliva na miselnost izseljencev, ki se v novih pogojih spreminjajo iz konservativnih malokmečkih gospodarjev najprej v nekvalificirane zatem pa v kvalificirane delavce. Tisti, ki se vračajo domov, gledajo s povsem drugimi očmi na svet in se otresajo prejšnjega načina življenja. Drugačen je njihov odnos do predstavnikov oblasti, do cerkve, v njih ne vidijo več nedotakljivih fitešev. Toda res je tudi, da pa ne čutijo obenem potrebe, da bi se jim aktivneje postavili po robu. Ni tistega kvasa med njimi, ki bi razmere v Furlanski Sloveniji skušal potisniti iz njihove nepremičnosti, pa čeprav je po vaseh dokajšnje število ljudi, ki delajo v najbolj industrializiranih deželah Evrope.

(nadaljuje na 3. strani)

RESOLUCIJA GLAVNEGA SVETA SKGZ

1. Prenehati se mora nedemokratična politika, ki deli Slovence na tri kategorije. Zato je nujno da se priznajo Slovincem ne glede na področje naseljenosti, vse pravice, ki so jim zajamčene v republiški ustavi, v mirovni pogodbi in v posebnem statutu londonskega memoranduma. Pri tem je očitno, da je postala neodločljiva nujnost ratifikacija londonskega memoranduma v republiškem parlamentu in njegova uzakonitev.
2. S posebnimi zakoni naj se razveljavijo še vedno veljavni fašistični zakonski predpisi, ki so v nasprotju z načeli in določbami republiške ustave in z zgoraj omenjenimi mednarodnimi dogovori.
3. Z ustreznimi pravnimi določbami naj se začne izvajanje programskih določb republiške ustave, zlasti člena 3 in 6 ter tistih določb posebnega statuta, ki so splošnega značaja.
4. Za potrebe slovenskih kulturnih, prosvetnih, vzgojnih in športnih organizacij in ustanov naj se določi stalni odgovarjajoči delež iz javnih finančnih sredstev; raztegnejo naj se nanje vse ostale ugodnosti, ki jih uživajo podobne italijanske organizacije in ustanove.
5. Imenujejo naj se v organe v kmetijstvu trgovini in industriji, v davčnih komisijah vseh stopenj in v organe ostalih javnih ustanov pripadniki slovenske etnične skupine.
6. Razpišejo naj se službena mesta vseh vrst v javni in sodni upravi za Slovence ne glede na razpoložljivost mest po obstoječem staležu in v zajamci naj se njihova stalnost.
7. Preneha naj se s samovoljnim razlaščenjem slovenskega ozemlja in z umetno raznarodovalno kolonizacijo slovenskega področja.
8. Zakon o slovenskih šolah naj se raztegne na Slovence v videmski pokrajini. S takojšnjimi ustreznimi ukrepi naj se dokončno uveljavijo določbe tega zakona.
9. Priznajo naj se diplome, pridobljene na jugoslovanskih univerzah.
10. Izda naj se zakon, s katerim se kaznuje netenje narodno-sne mrznje.
11. Čimprej naj se ustanovi avtonomna dežela Furlanija - Juljska krajina s posebnim statutom, ki mora vsebovati ustrezne določbe glede uživanja narodnostnih pravic za Slovence v tej deželi v smislu gornjih točk te resolucije.
12. V duhu spoznanja, da manjšine predstavljajo činitelj zblizanja in most med državama ter upoštevajoč načela, da je manjšina subjekt pravic, naj se oblasti posvetujejo pri reševanju vprašanj, ki zadevajo Slovence v Italiji, neposredno z njihovimi predstavniki.

Umrl je F. S. FINŽGAR

Slavni slovenski
ljudski pisatelj

Dne 2. junija je umrl v Ljubljani v st. rosti 91 let najstarejši in najboljši slovenski ljudski pisatelj Fran Saleški Finžgar. Kljub visoki starosti je še vedno pisal, popravljal in urejal. Bil je brez dvoma najbolj priljubljen slovenski ljudski pisatelj in podpornik mnogih slovenskih kulturnih delavcev. Z našim poetom Ivanom Trinkom sta si bila dobra prijatelja. Bil je izvoljen tudi za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Za njim žalujejo vsi Slovenci ne glede na meje, ki jih ločijo od njihovega matičnega naroda, ker je bil Finžgar povsod enako priljubljen, ker so povsod vedno novi rodovi posegali po njegovih knjigah. Zato žalujemo ob njegovi smrti tudi Slovenci v Italiji. (Biografija na 3. strani)

(nadaljuje na 3. strani)

IZ SOVODENJSKE DOLINE

Prejšnji teden se je zlo hudo ponesreču par delu naš vaščan 62 letni Atilij Kromac. Kar je sječu travo u brjegu mu je spodrsnilo in mož je takuò nerodno padu, de se mu je kosa zapičila u podramje. Prepejal so ga u špital, kjer so ga sobit operirali. Ozdravu bo u adnim mjescu.

NOVE ADMINISTRATIVNE VOLITVE V TAVORJANI

Videmski prefekt je s posebnim dekretom napovedal, da bodo volitve 22. julija - Predslavljenе bodo dve listi: PCI-PSI in DC

Sedaj se predvideva, da bosta predstavljeni samo dve kandidati listi — demokršćanska in socialkomunistična —; tretje liste ne bo, ker krščanska demokracija upa zopet pridobiti na svojo stran vse tiste volivce, ki so leta 1960 glasovali za takomenovano neodvisno listo.

Vsekakor izgleda, da bo izid administrativnih volitev v Tavorjani odvisen od volivcev gorskih slovenskih vasi Mažerole, Tamora in Drejan. Njihovi glasovi morejo biti namreč odločilni za eno ali drugo listo, kajti v ostalih vaseh komuna je moč med krščansko demokracijo in levo v enakem razmerju, pa čeprav daje splošna usmeritev vtis, da se hoče volivna baza na ravnini nekoliko premakniti na levo, torej premakniti na pot k pravi demokraciji, ki ni konvencionalna, paternalistična in buržuazna, ampak ljudska in napredna, ki bo upoštevala resnične potrebe prebivalstva, posebno najrevnejšega, in v prvi vrsti slovenskega, ki je bilo vse skozi popolnoma zapušćeno in izkorišćano in je tudi zaradi tega pomoči najbolj potrebno.

Upa se, in to tudi želimo, da bodo volivci, posebno oni iz slovenskih gorskih vasi, volili s prevladnostjo, z zavestjo in pametjo, to se pravi, da naj ne bi glasovali za konservativne sile, za tiste sile, ki so bile in so vzrok vsega hudega, preteklega in sedanjega, in ki branijo predvsem interese bogatih, ne pa interese delavcev in ubogega ljudstva.

Treba pa je, da smo pozorni, kajti demokršćanska stranka, da bi si pridobila glasove z običajnimi nikoli držanimi obljubami, deluje že sedaj v gorskih slovenskih vaseh potom takomenovanih socialnih asistentk, ki seposlužujejo svojega poslanstva, ne samo za ugotavljanje socialnih pogojev posameznih družin, ampak da istočasno izvajajo propagando v korist demokristjanov, ki so jih tja poslali nalašč prav pred volitvami.

Na vsak način in kljub vsemu naj bi se prebivalstvo slovenskega jezika v tavorjanskem komunuu zavedalo, da je to ugoden trenutek, ko bi mogli iziti iz zaprtega kroga, v katerega jih je priklenila krščanska demokratska stranka, in se mogli končno aktivno urediti v komunsko življenje. Do tega pa lahko pridejo le, če bodo složno podprli združene levičarske stranke, ki se zavzemajo za njihove ekonomske, kulturne in jezikovne pravice. Nihče naj ne pozabi, da krščansko demokratska stranka ni kriva sa-

mo, da so zašli Slovenci videmske province v tako težko ekonomsko situacijo, ampak tudi celo zanika njihov obstoj in se poslužuje vseh mogoćih sredstev, da bi jih raznarodila in tako polagoma izbrisala vsako sled slovenstva v naših krajih.

Zaradi ostavk (dimissioni), ki so jih pred časom podali sindik Vittorio Cudicio in deset konsilijev demokristjanske večine — do ostavk je prišlo tudi zaradi ostrih notranjih razprtij in kreganja — je bil komunski konsil v Tavorjani razpušćen.

Naj povemo, da Vittorio Cudicio, ki je bil izvoljen za sindika z 11 glasovi proti 9, ne bi smel biti niti v konsilju, ker je istočasno opravljal, kakor opravlja še danes, funkcijo upravnika v kreditnem zavodu (Banca Cooperativa Popolare di Cividale), ki ima direktne posle s komunsko administracijo v Tavorjani. Njegova izvolitev v tavorjanski komunski konsil ni bila torej združljiva s funkcijo upravnika čedadske banke in zato je moral odstopiti od mesta župana in konsilirja. Z njim je iz solidarnosti odstopilo tudi 10 konsilijev njegove skupine in zato so komunski konsil razpustili in imenovali prefektur-nega komisarja in v teh dneh so objavili razglas, da se bodo vršile nove administrativne volitve dne 22. julija t.l.

Pismo Sindiku v Nemah

LJUDJE IZ GORENJE ZAHTEVAJO izvedbo javnih del

Vode prestopajo bregove - Pomanjkanje pitne vode, slabe in nevarne ceste - Visoki davki in neznatni pridelki - Zelo slabe higijenske razmere

Gorenje so mala vas, ki leži ob vznožju Cufin, na dnu doline Črneje, tik ob izviru Rijeke, in spada pod komun Neme od katerega je oddaljena kakih 6 kilometrov. V resnici smo malo pisali do danes o tej vasici, ker je tako skrita med gorami in odrezana v stran, da se mora človek nalašč podati v to smer, da pride do nje, poleg tega je bila vas dostopna le pešcem, ker so šele pred kratkim začeli s popravili zapušćene strme kolovozne poti, ki vodi v dolino.

Tudi tukaj, kot v drugih jezikovno mešanih komunih, vidimo, kako so zanemarjene slovenske

V komunuu Tavorjana je vpisanih v volivne sezname 2.130 volivcev in od teh je sedaj kakih 800 v inozemstvu, ki delajo kot emigranti. Če bi bili ti doma, bi brez nadaljnega krščanske demokracije izgubila komun, ker so skoraj vsi ti delavci politično orientirani na levičarske stranke, tako pa ne moremo predvidevati na katero stran se bo nagnila zmaga, čeprav se je krščanska demokracija v zadnjih časih zelo skreditirala prav v zvezi z obnašanjem bivšega demokristjanskega sindika Cudicia, kateremu so stali pri srcu bolj personalni interesi, kot komunski. Raje kot da bi odstopil od svojega mesta je spravil komun v krizo in povzročil imenovanje prefektur-nega komisarja, kar prav gotovo ni v korist komun in njegovih ljudi, ker komisar in nove volitve stanejo dosti in to bo seveda v breme tavorjanskim davkoplačevalcem.

Pri zadnjih volitvah, ki so se vršile novembra 1960 leta, so bile predstavljenе tri liste: demokristjanska, socialkomunistična in tretja, takozvana neodvisna lista, ki pa je bila podprta od demokristjanov, da bi pobrala glasove nezadovoljnih, kateri bi gotovo glasovali na levo, če bi bile samo dve izbiri. Na ta način je mogla s pićlim presežkom zmagati krščanska demokracija.

vasi. Črneja, Dobje, Gorenje in ostali zaselki tostran in onkraj Krnahtske doline so popolnoma zapušćeni. V Gorenjah na primer niso izvedli že 40 let nobenega javnega dela. Sindik iz Nem ni še nikdar obiskal to vas in zato tudi ne more vedeti za njene potrebe. Ljudje so do danes vse to krivično postopanje potrpežljivo prenašali, a mera je polna, ne morejo več tako naprej.

Domaće prebivalstvo se je pred nedavnim pritožilo sindiku, prefektu in predsedniku provincialne administracije. Poslali so jim pismo, v katerem zahtevajo takojšnje izvedbo najnujnejših javnih del, katerega vsebino tu spodaj objavljamo:

«Podpisani prebivalci vasi Gorenje se obraćajo na Vas s prošnjo, da vzamete na znanje žalostno stanje, v katerem se nahaja vas, kjer, dovolite, da Vas spomnimo, ni bilo izvedeno že 40 let nikako javno delo.

Prošijo Vas za takojšnje intervencijo, da se bo moglo to težko stanje, ki prinaša velike težave in je resna ovira vsem dejavnostim prebivalstva, čimprej izboljšati.

Opozorajajo, da tudi prebivalci Gorenjega plaćujejo redno takse in si dovoljujejo na kratko obrazložiti glavne vzroke, ki so jih privedli do tega, da so odposlali to prošnjo:

1. Zasp in gradnja zašćitnih zidov v kraju Rupa ob hudorniku Rijeke, ki nadaljuje s svojimi periodičnimi poplavam spodnašati posestva in hiše, katerim zaradi

ŽRTEV PROMETNE NESREĆE

MARIJA STROJAZZO

V Bisagu v Tićinskem kantonu (Švicera), kjer je bila na delu, jo je do smrti povozil nek italijanski avtomobilist. — Prepeljali so jo v Italijo in pokopali na domaćem pokopališću v Viskorši

Težko nam je par sarcu ko dajemo žalostno noticijo, de je tragićno zgubila življenje u Šviceri u Bisagu (Canton Ticino) naša vašćanka 22 ljetna Marija Strojazzo (Žanićesa). Le dobar mjesac to je od tega, kar ne šla tje na djelo, de bi s sućjim djelom nekeć ošparala an mogla pomagati fameji. Se jo vidimo nasmejano an kontento, kar se je poslavljala od znank an domaće vasi an pravila, de se bo za vjenahti spet uarnila. Destin je teu, de se je uarnila martua na domaće semećerih.

Dne 2. junija, kar ne se uraćala z djela pruoć duomu za iti poćivat, jo je povozu na «marćepidu» nek avtomobil. Marija ne bla sobećo martua, dua druga djelouca — na hći nu da sin — pa sta ostala par živenu, a zlo hudo poškoćovana.

Novica o tej strašni nesreći ne se sobećo raznesla po vasi an u sećj naši okuolci an zbudila veliko žalost, saj ne ba Marija poznana koć bruna hći an so jo mćjeli usi dićiar.

Po konćani elementarni škuoli u domaći vasi ne stopila u slovesko škuolo medio u Gorici, kjer ne ba dobrā ućenka, a na žalost na ni mogla kontinuuati s študijem, zaki ne ba rahlega zdravja. Paršla ne ta kiši an pridno pomagala materi par djelu, kar pa ne dorasla, ne odšla na djelo, tej venepart naših hćeri, po Italiji an nazadnje u Švicero, kjer ne use njene progijete impedila smart.

Marija, ne bomo te pozabili, živjela boš u duhu z nami. Kudali bomo, de si odšla na djelo an de se boš u kratkem uarnila, zaki nam je masa težko vćervati, de si odšla za simpri!

FOJDA

Dve smrti pri automobilskem incidentu

Skoraj ne moremo verjeti, da je usoda tako kruta, da je mogla iztrgati v cvetu mladosti kar dve življenji iz naše sreće. Žrtev prometne nesreće sta postala naša vašćanka 22 letna Iva Traccogna in 24 letni Luciano Toffoletti iz Fojde.

V nedeljo popoldne 27. maja sta se podala z avtomobilom na obisk k sorodnikom v Kanalsko dolino, a na povratku je Toffoletti pri Dogni hotel prehiteti nek avtomobil in se zaletel v drugega, ki mu je privozil nasproti izza ovinka. Iva je bila takoj mrtva, Toffoletti je pa umrl v petek zjutraj v videmskem špitalu za hudimi poškoćbami.

Noticija o tragićni smrti je zelo prizadela vso našo okolicu, saj

IVA TRAKONJA
IZ ČENEBOLE

sta bila oba zelo poznana. Ranka Iva Traccogna izhaja iz zavedne slovenske družine. Študirala je v Trstu in z odličnim uspehom diplomirala na slovenski trgovski akademiji. Po konćanem študiju je bila nekaj časa v Angliji, nato pa se je zaposlila v Vidmu in obiskovala še tećaj za tuje jezike, ki bi ji pomagal za nadaljnji uspeh v službi.

Službeba obeh se je udeležila ogromna množica ljudi iz okolice, Vidma in Manzana in zasuli njuno grobova v Čeneboli in Fojdi s številnimi venci. Na pogreb ranke Ive je prišel tudi njen oće in obe sestri, ki so na delu v Švic.

Težko prizadetima družinama izrekamo naše globoko sožalje!

Iz Rezjanske doline

Pretekli mesec sta obiskali našo dolino ekipa Glasbeno-narodno-pisnega inštituta iz Ljubljane in skupina znanstvenikov Centralnega inštituta za ljudsko glasbo v Rimu (Centro nazionale studi di musica popolare), ki ga vzdržujeta Akademija S. Cecilia in italijanski radio-televizija. Italijanski skupino je vodil direktor rimskega inštituta prof. Giorgio Nataletti. Proućevali so naše pesmi in instrumentalno glasbo in mnogo posneli na magnetofonske trakove, da bodo o naših posebnostih lahko predavali na akademijah znanosti in umetnosti. Ob

odhodu so obljubili, da se bodo še povrnili, kajti naša dolina je po njihovem mnenju pravi oćok zakladov, ki jih je treba odkriti.

UMRLA JE ŽENA

NAŠEGA SINDIKA

Dne 7. junija je umrla po kratki boleznii žena našega sindika 40 letna Ana Tosoni por. Letić. Pokojnica, mati treh nedorastlih otrok, je bila izredno delavna in ugledna žena in kot taka poznana po vsej dolini. Sindiku gospodu Enzu Letiću ter vsem sorodnikom izrekamo ob tej težki izgubi naše globoko sožalje!

FRAN S. FINZGAR

Fran Saleški Finzgar se je rodil 9. februarja 1971 kot kajzarjev sin v Doslovičah pri Breznici na Gorenjskem. Po maturi na gimnaziji se je odločil za duhovniški poklic in je od leta 1895 služboval kot kaplan, pozneje pa kot župnik v raznih krajih Slovenije. Najprej je bil v Bohinjski Bistrici, na Jesenicah, v Kočevju, v Idriji in pri Sv. Joštu, nato v Škofji Loki, v Želmljem in v Sori. Nazadnje je bil trnovski župnik v Ljubljani. Od leta 1938 je bil redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter je živel v pokoju v svoji vili v Ljubljani.

Pisatelj Finzgar je začel pisati povesti že kot osmošolec. Pisal je tudi pesmi, vendar ga je najbolj zanimalo vaško in podeželsko življenje, ki ga je dobro spoznal v svojih službah. V romanu »Iz modernega sveta« je prikazal revno življenje slovenskega industrijskega delavca. V reviji Dom in svet je objavljaj svojo najbolj znano in priljubljeno delo »Podsvobodnim soncem«, s katerim je hotel vzbuditi v ljudstvu narodno zavest. Njegova »povest davnih dedov« je doživela osem izdaj in več prevodov v tuje jezike. S svojimi spisi je posegel tudi v socialno življenje na vasi, o čemer nam priča povesti Sama in Dekla Ančka. Zelo uspele so njegove slike iz prve svetovne vojne pod naslovom »Prerokovana«. Finzgar je napisal tudi več ljudskih iger. Njegove igre »Divji lovec«, »Naša kri«, »Veriga« in »Razvalina življenja« so bile dolgo časa glavni repertoar ljudskih odrov. Ob vsem tem pa je Finzgar obilo pisal tudi za mladino. Njegova dela »Student naj bo«, »Gospod Hudournik«, »Makalona« in spomini in črtice »Iz mladih dni« sodijo v klasiko mladinske proze. Finzgar je bil dolgo vrsto let tudi urednik družinske revije »Mladika« in knjig Mohorjeve družbe.

Finzgarjevo pisateljsko delo je pomemben prispevek v zakladnico slovenskega realističnega pripovedništva. Njegovo pisanje ni bilo nikoli samo sebi namen, temveč je hotel ljudi navajati k lepšemu, boljšemu življenju in temelji na idealističnih osnovah.

Ob svoji 80-letnici je pokojni pisatelj obiskal tudi Trst, kjer se je srečal s svojimi rojaki. Govoril jim je o svojem pisateljevanju, skromno, kakor je bil skromen sam. Takrat je med drugim rekel tudi: »Pisatelj je dolžan videti človeka sredi razburkanega življenja, z vsemi njegovimi dobrimi in slabimi stranmi. Saj je pisatelj tisti, ki mora med prvimi služiti človeku, njegovi rasti, njegovemu vse večjemu upanju v življenje...».

On je to svojo dolžnost najlepše opravil. Zaključeno je življenje Frana Saleškega Finzgarja, polno plodnega ustvarjalnega dela ter vneme za uresničenje osvobodilnih teženj slovenskega naroda, zaključeno življenje, ki bo še po smrti dajalo ljudem močan občutek zdravja, klenosti, plemenitosti, lepote in moči slovenske umetniške besede.

IZ GOVORA ZASTOPNIKA FURLANSKIH SLOVENCEV

EMIGRACIJA IN DEPOPULACIJA

K takšnemu stanju, je pri tem poudaril Tedoldi, je nemalo pripomoglo tudi dejstvo, da so bili postavljeni pred sodišče ali pa kakorkoli drugače odstranjeni najboljši, najaktivnejši elementi, oni, ki so izšli iz narodnoosvobodilnega boja, nakar se je lahko lažje in bolj nemoteno nadaljevalo s staro šovinistično prakso, ki so je beneški Slovenci bili deležni od nekdaj. Najhujši udarec pa jim je bil zadan lansko leto s sprejetjem zakona o slovenkih solah v Italiji. V njem se niti ne omenjajo, kot bi ne obstajali.

jet je bil tudi predlog Tedoldija naj se v okviru SKGZ ustanovi posebna komisija, ki bo proučevala vse probleme, ki tarejo Slovence v videmski provinci.

V novi izvršni odbor je bilo izvoljenih 33 članov, med temi tudi dva zastopnika Slovencev v furlanski provinci: Izidor Predan kot podpredsednik in Vojmir Tedoldi.

VABILO K ENOTSNOSTI VSEH SLOVENCEV

Glavni svet SKGZ ugotavlja iz pregleda dejavnosti, podanem na zasedanju 27. maja 1962, da so včlanjene organizacije tudi v zadnjih letih izpolnjevale svoje poslanstvo. S svojo dejavnostjo, pobudami, kvaliteto in širino si je

velika večina članic še bolj utrdila splošno slovenski značaj med Slovenci v Italiji.

Enak značaj si je želela pridobiti tudi sama Slovenska kulturno-gospodarska zveza ob svoji ustanovitvi in z vrstami nesebičnih pobud in vztrajnim delom v osmih letih obstoja.

Zavedamo se, da bi bili uspehi veliko večji, če bi obstajala taka kulturno-gospodarska organizacija, v kateri bi bile včlanjene vse ali vsaj velika večina slovenskih kulturnih, prosvetnih, gospodarskih in drugih ustanov v Italiji, ne glede na politično in ideološko usmerjenost svojih članov. Le tako bi si najprej priborili vse pravice, ki izhajajo iz določb ustave in obveznosti, ki jih je italijanska republika prevzela s podpisom mednarodnih dogovorov, le tako bi bilo mogoče razgibati kulturno in prosvetno dejavnost povsod, kjer prebivajo Slovenci v Italiji, posebno v Slovenski Benečiji in mobilizirati vse Slovence v obrambi svojih narodnih, jezikovnih, gospodarskih in ostalih pravic.

Zato SKGZ vabi vse slovenske kulturne, prosvetne, gospodarske, telesnovzgojne in podobne ustanove v Italiji, naj bi se združile v skupno neodvisno in izvenstrankarsko organizacijo, naj bi skupaj nastopali pred oblastmi.

S tem v zvezi pozdravljamo pripravljenost na tako sodelovanje, kakor je prišlo do izraza na zasedanju.

SKGZ poudarja učinkovitost skupnih akcij šolskega odbora, medstrankarskega odbora in izvoljenih slovenskih pokrajinskih in občinskih svetovavcev, zato pozdravlja tudi te vrste nastopanja.

Menimo, da moramo izkoristiti ugodno vzdušje, ki nastaja v svetu in pri nas za reševanje naših manjšinskih problemov: v Evropi je splošna težnja, urediti vseh vprašanj raznih narodnih manjšin; med italijansko večino se pri nas poleg naprednih strank začnejo zanimati za manjšino in njene probleme tudi skupine iz drugih vrst, pri katerih je začelo prdirati spoznanje, da je treba izvajati že sprejete obveznosti; vedno večja je izoliranost zaostalih in konservativnih šovinističnih sil; odnosi med obema državama, tudi tu na meji so vedno boljši.

Velika škoda bi bila, če bi iz prestižnih, političnih in ideoloških pomislekov ne uspeli v teh razmerah združevati se, enotno na stopati in tako tudi izpolniti pričakovanja našega ljudstva.

Pač pa je vlada z nenavadno prizadevnostjo zgradila po vsej Beneški Sloveniji številne nove šole in otroške vrtce, ki se v njih niti spregovoriti ne sme slovenska beseda. Očitno je, da je glavni smoter tolikšne vladne širokosrčnosti izrecno raznarodovalnega značaja na škodo slovenskega življa. V doslej brezuspešnem boju da to našo pravico smo bili deležni vse podpore slovenskega prebivalstva na Tržaškem in Goriškem. kakor so v naš prid z raznimi intervencijami nastopali tudi socialistični in Komuni-

stični parlamentarci.

Če bi hoteli v kratkem povzeti vsa tista negativna dejstva, je nadaljeval govornik, ki so omogočila v najširših potezah pravkar prikazano in zelo malo spodbudno stanje na domala vseh področjih družbenega življenja Furlanske Slovenije, moramo še enkrat — kar zadeva gospodarstvo — podčrtati:

1. Pospešena emigracija, ne glede na spol.
2. Pojav in dvig izselitve.
3. Zmanjševanje obdelanih po-

V naših vaseh ni dela, umreti bi morali od žalosti in stradanja; prav zaradi tega smo primorani povezati culico, čeprav neradi, in zapustiti svoje drage, domačo vas in vse na kar smo bili navezani, da gremo v svet s trebuhom za kruhom in si tam poiščemo kakršnegakoli dela in tako preživljamo družino, ki je ostala doma.

In paese non c'è proprio nulla da fare se non morire di malinconia e di inedia; ed è per questo che con un nodo alla gola si fa fagotto, si abbandona i propri cari e le cose cui si è più attaccati e si va desolatamente raminghi per il mondo in cerca di una qualsiasi occupazione onde trarre il necessario per il proprio sostentamento e per quello della propria famiglia.

vršin in splošno propadanje kmetijstva.

4. Neučinkovito izvajanje vladnih zakonov v korist hribovskih krajev in pasivnih predelov ter omejene možnosti za izvajanje »zelenega načrta«.

Kar zadeva šolstvo pa:

1. Nagel padec števila otrok v predšolskih ustanovah in osnovnih šolah.

2. Nadpovprečno število učilnic, oziroma šolskih poslopij, posebno v primeri z ostalimi pokrajinami Italije, kar je očitno povezano z raznarodovalnimi nameni.

3. Vsa močnejša fluktuacija učnega osebja, ki iz slovenskih hribovskih krajev beži v furlansko ravnino.

V neposredni zvezi z omenjenim diskriminacijskim stanjem, je rekel Tedoldi, se danes v osnovnih šolah in otroških vrtcih ne čuje niti besedica v slovenskem jeziku, pa tudi ne — razen v redkih primerih — v cerkvi ali v občinskih uradih. Prepovedana je celo 200 izvoljenim slovenskim občinskim svetovavcem. Z eno besedo, stanje v tem pogledu je takšno, da je v najpopolnejšem nasprotju s členoma 3. in 6. republiške ustave, ki slovenskemu življu zagotavljata vse pravice enakopravnih italijanskih državljanov.

NA KRATKO POVEDANO

GORENJI TRBIL. Zvjedal smo, da bojo v kratkem času zgradili par nas »ricreatorio«, kjer bo tud profesionalna šola za mlade. Djelo je preuzel kantir, ki ima na razpolago 1.940.000 lir.

RAVENCA. Začela se je sezona, ko prihajajo številni turisti v naše kraje. Prihajajo, da bi se pri nas naučili dobrega zraka in odpočili. Naša okolica je zares lepa in zato si marsikdo želi napraviti kak fotografski posnetek, da bi se še pozneje spominjal na lepo preživete urice v prosti naravi. Na žalost pa tega ni mogoče, ker je pri nas prepovedano fotografirati. Tako turisti odhajajo domov slabe volje in iščejo drugih izletniških krajev, kjer jim nihče ne brani fotografirati.

BRONASTO MEDALJO SILVIJU MATIELIČU

Naš sindik je podelil prejšnji tje dan bronasto medaljo za civilne merite Silviu Matieliču iz Maline, zaki je lansko ljeto v Franciji, kjer je bil na djelu, rješdu dva otoka sigurne smarti u plamenih an sam riskiru živjenje. Cerimoniji so prisostvovala use komunske oblasti.

NOVICE IZ NADIŠKE DOLINE

Topli dnevi so parpomogli, de se je mali obmejni trafik in naši deželi znatno povečal. Začelo se je djelo na puojih in ljudje iz Kobariškega in Bovškega hodijo nakupovat na čedadski trg razno puojisko orodje, semena itd., iz naših krajev pa hodijo čez mejo po dobro meso, maslo, na izlete in na jago, saj ima prav Zgornja soška dolina dosti izletniških točk, bogate vode in krasna lovišča.

Mjesca maja je blo usega skupaj 13.017 prehodov: skuoz Štupco 7.457, skuoz blok v Učji, 646, Most na Nadiži v tipanskem komunu 1016, Robedišče 1003, skuoz Polavo pri Čeplatiščih 637, Solavrje pri Dreki 958, Most Klinac 373, Mišček 867, skuoz sezonski blok Hum 32 in skuozi Boketo pri Topolovem 28.

KAPELICA-MONUMET

NA MATAJURJU

U tjeih dneih so začel z djeli na Matajurju, de bojo zgradil novo kapelico-monument, ki e bla

ljeta 1900 podrti zavoj tega, zaki je vanjo udarila strjela. Končal jo bojo v dveh mjescih, inauguracion pa bo najbrže septembra mjesca. Kapelica bo lepuo opremljena in bo posvečena, kot pravijo, vsem padlim v uojkah. Na dan inauguraciona bo par kapelici velik shod (adunata) alpinov in bojo paršle tud oblasti iz cele dežele. Troštajmo se, de to ne bo kajšna šovinistična manifestacija, kot se je ob tajšnih prilikah ponekod dogodilo, ampak de bo to praznik bratstva tu živečih ljudi, ki potrebujejo miru in prijateljskega sožitja z našimi sosedi.

UMRL JE FELICE URLI. Po dougi hudi boljezni je umrú v videmskem špitalu 57 ljetni Felice Urli iz Brnasa. Ranki je biu med uojško dvje ljeti interniran v Dachau v Germaniji, kjer e prestal dosti gorja in si nakopal težko boljezen. Pokopali so ga na domačem britofu. Pogreba se je udeležila velika množica ljudi in raprezentanti komunskih oblasti.

POROKE. Poročil se je Renzo Koredič iz Špetra ob Nadiži z Angelo Melchiorri. Novoporočence ma želimo dosti sreče in zadovoljstva na skupni življenski poti.

RONEC. Zadnjega maja je preuzel službo fajmoštra v naši fari don Giuseppe Ribis, ki prihaja iz Venzona. Domačini so mu parpravi ljep sprejem, katerega so se udeležile tud komunske oblasti.

NESREČA PRI DELU. 15 ljetni Andrej Salamant iz Prapotnega si je zlo poškodoval roko par djelu. Med košnjo je zadel s kosom v zemjo, u kateri je bla zokopana bomba. Ta je eksplodirala in zlo poškodovala mlademu djelaucu roko.

GORENJA MJERSA. Angelina Paravan, stara 73 ljet, iz Gorenje Mjerse, je padla u kambri an si zlomila nogo. Ozdravila bo u 40 dneih.

STARA GORA. Tehnična nacionalna komišjon je sporočila videmskemu automobilskemu klubu, de se strinja z automobilsko garo Cedad-Stara gora. Gare se bojo vršile 26 avošta t. 1.

GORENJI BARNAS. Potem ko so postrojil cjesto v Dolenjem Barnasu so začel strojit še našo. Sistemiral bojo tud plac pred cerkvijo Sv. Jerneja.

STORICA RIUNIONE A TRIESTE DEI RAPPRESENTANTI DELLE ISTITUZIONI SLOVENE

I diritti delle minoranze etniche vanno estesi anche agli Sloveni del Friuli

Auspicata la costituzione di un'organizzazione, indipendente e al di fuori dei partiti politici, che raccolga tutti gli Sloveni delle provincie di Udine, Gorizia e Trieste - Le relazioni Dekleva e Kosmina e gli interventi dei vari delegati - I problemi, assillanti e gravi, delle nostre Valli.

Similmente ai tempi andati in cui i nostri vecchi si riunivano pacificamente e indisturbatamente in piccoli Parlamenti — denominati «Banche» — formati dai rappresentanti di un certo numero di Comuni (ad esempio la «Banca» di Antro ne contava 36), e nei quali si discuteva e si deliberava sui problemi economici, politici e strutturali delle nostre Valli, anche di recente si sono riuniti in assemblea a Trieste tutti i rappresentanti delle organizzazioni e delle istituzioni slovene delle tre provincie di Udine, Gorizia e Trieste; e ciò allo scopo di passare in rassegna la situazione generale attuale della minoranza linguistica slovena in Italia.

Un'ampia e documentata relazione è stata, da principio, svolta con calore dal dr. Joze Dekleva, presidente dell'Associazione Economica-Culturale Slovena (organismo federativo cui aderiscono quasi tutti gli enti culturali, bancari, economici, ricreativi e sportivi della Regione).

Il relatore si è soffermato in particolare sui rapporti di convivenza con la popolazione italiana e con i singoli partiti politici italiani; sulla costruzione, assai ritardata, dato che il Governo italiano ha concesso i fondi con estrema lentezza, della Casa di Cultura slovena di Trieste; nonché sui diritti delle minoranze linguistiche, diritti che dovranno essere sanciti e fatti rispettare dallo statuto della costituenda Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia.

Il dr. Dekleva ha inoltre riferito sull'esito delle riunioni tenute da consiglieri sloveni eletti, sia comunali che provinciali. Purtroppo, precisiamo noi, i rappresentanti sloveni eletti nel Friuli a queste riunioni hanno partecipato solo in minima parte, pur contando il Friuli il maggior numero d'eletti in confronto delle provincie di Gorizia e Trieste. A sua volta il segretario dell'AEK Mirko Kosmina ha messo al corrente i convenuti circa l'attività svolta dai singoli Enti aderenti all'Associazione.

Sui problemi economici ed in merito all'assunzione, ora insignificante, di personale di lingua slovena nelle varie branche di attività, ha quindi parlato il dr. Oblak. Dopo un esame sulla scuola di Drago Pahor, Direttore della Casa dello Studente sloveno di Trieste, l'avvocato Angelo Kukanja ha riferito su quanto ha fatto la Commissione Stampa.

A questo punto è intervenuto il nostro direttore Vojmir Tedoldi. Egli ha con forza denunciato tutta una serie di ingiustizie che hanno finito per creare un giustificato malcontento generale in tutti i paesi della Slavia Friulana; e più che tutto ha lusinggiato il pietoso stato di abbandono in cui sono lasciate le nostre borgate e le nostre popolazioni, nonché la vergognosa opera di snazionalizzazione che ai nostri danni, con la complicità degli organi superiori, seguendo a piè pari i nefasti metodi del fascismo, continua a umiliare e offendere i sentimenti più puri e più umani della nostra gente.

Il grave problema dell'emigrazione, con relativo pauroso e preoccupante spopolamento è stato pure largamente sviscerato dal Tedoldi. Ma di quanto egli ha riferito a Trieste, a causa della tirannia di spazio, ne ripareremo a sufficienza prossimamente.

Aperta la discussione, sono seguiti scambi di saluti e numerosi interventi. In uno di questi Isidoro Predan, opportunamente, ha auspicato la costituzione di un'organizzazione slovena unitaria per meglio difendere gli interessi e i diritti della minoranza lin-

guistica slovena.

L'importante e proficua assemblea si è conclusa con l'elezione delle nuove cariche sociali (del Comitato amministrativo fanno parte anche due nostri rappresentanti: Vojmir Tedoldi e Isidoro Predan) e con l'unanime approvazione della seguente mozione:

«IL CONSIGLIO GENERALE dell'Associazione Economico-Culturale Slovena, riunitosi a Trieste il 27 maggio 1962 allo scopo di presiedere agli interessi economici e culturali e nel contempo per contribuire al rafforzamento della coscienza negli Sloveni che vivono in Italia, e che ha assunto la stessa fisionomia delle assemblee periferiche di vaglio e di critica, dopo aver constatato che l'Associazione nei suoi primi otto anni di vita con le sue disinteressate iniziative avrebbe potuto raggiungere maggiori successi se fosse esistita e resa operante una più ampia organizzazione economico-culturale comprendente tutte o quasi le organizzazioni economiche e culturali nonché le altre istituzioni ed enti sloveni esistenti in Italia (a prescindere dagli orienta-

menti ideologici sia degli stessi enti e istituzioni che dei rispettivi membri);

INVITA tutte le istituzioni culturali, economiche, sportive e similari slovene in Italia, a unirsi in una organizzazione unitaria, indipendente e al di fuori dei partiti politici, onde permettere di agire concordemente, epperò con maggior efficacia, presso le autorità in difesa dei propri diritti;

RIBADISCE la necessità di questa lotta unitaria intesa appunto a ottenere tutti i diritti sanciti dalle norme costituzionali e che la Repubblica Italiana, con la firma d'impegni internazionali, è in obbligo di concedere e far rispettare;

CONSTATA che solo incrementando l'attività culturale ovunque vivano sloveni, e in particolare nella ultradepressa e abbandonata Slavia Friulana, la difesa dei diritti nazionali, linguistici e di altra natura può diventare efficace e dare i risultati sperati;

SOTTOLINEA il favorevole rendimento dell'azione unitaria del Comitato interpartitico per la scuola come pure di quello interpartitico dei membri di consigli comunali e provinciali che hanno svolto un buon lavoro, tendente con geniali e coraggiose iniziative, a rafforzare il morale e la coscienza dei propri compatrioti;

E' D'AVVISO che si deve approfittare della presente congiuntura internazionale e locale per risolvere i problemi della nostra minoranza, specie se si tien conto che in Italia, oltre alle forze progressiste, vi sono dei gruppi politici nei quali si fa strada l'idea di tener fede e rendere operanti gli impegni presi, e che sono consci della necessità di isolare, anche per migliorare le relazioni tra Italia e Jugoslavia, tutte le forze retrive, conservatrici e sciovinistiche;

AUSPICA infine che l'Associazione assuma il più rapidamente possibile un volto veramente unitario e divenga strumento di lotta dei più validi in difesa dei nostri diritti: economici, culturali, linguistici, politico-sociali;

AVVERTE tutti i compatrioti che sarebbe un grave danno per la minoranza linguistica slovena in Italia se per ragioni politiche, per differenza ideologica o peggio ancora per ragioni di prestigio o di puntiglio, l'auspicata unità di tutti gli sloveni in Italia non venisse raggiunta con il danno e la delusione che ne deriverebbero».

Rafforziamo il MATAJUR

E' in corso la campagna di rinnovo degli abbonamenti al nostro giornale. Mentre vogliamo indirizzare un plauso agli amici del «Matajur» che dappertutto raccolgono per conto del giornale sottoscrizioni, rivolgiamo un appello a tutti gli amici abbonati ed ai lettori: facciamo più forte il nostro giornale!

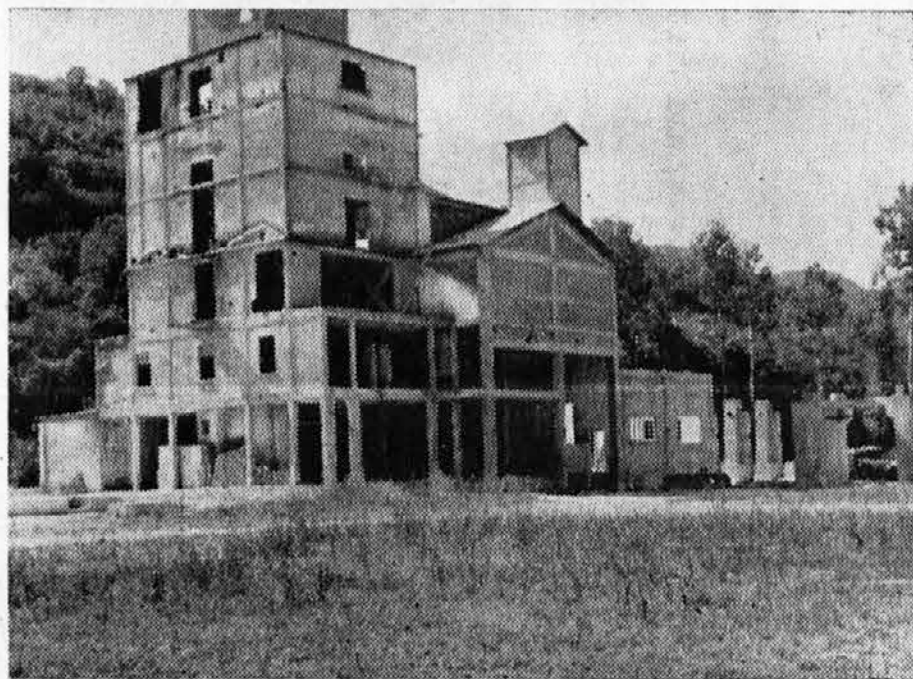
Ci rendiamo perfettamente conto che il nostro giornale è ancora lontano dall'aver raggiunto la perfezione, che molto deve essere ancora fatto perché possa soddisfare le esigenze della gran massa dei nostri lettori: sarebbe necessario aumentare il numero delle pagine perché possano trovarvi posto nuove rubriche, maggiori e più dettagliate notizie! vorremo pubblicare più fotografie, più corrispondenze dai diversi paesi delle nostre valli, ma tutto ciò costa, e costa molto caro.

Qualche cosa abbiamo già fatto. La veste tipografica è stata migliorata; un miglioramento lo si è avuto anche per quanto riguarda la puntualità del giornale: il lettore ha così un maggior numero di notizie e, ciò che più conta, più attuali. Il bilancio, dunque, è positivo, ma vogliamo fare molto di più.

Sappiamo che a volte non si fa caso ai problemi che deve affrontare un giornale come il nostro; vi è il convincimento che in ogni caso (e difficoltà, anche amministrative, saranno superate. Non è così: per il nostro giornale non è così! E per coloro che lo redigono è un compito delicato e difficile, non privo di responsabilità e di rischi, compito che richiede grandi sacrifici anche finanziari.

E' per questo che invitiamo tutti gli abbonati, tutti quelli che ricevono il nostro giornale, unico foglio locale che difende, sin dal suo sorgere, i diritti delle nostre popolazioni, di versare, se non l'avessero ancora fatto, l'importo dell'abbonamento (700 lire) al più presto, servendosi del modulo che abbiamo inserito nel giornale o inoltrandoci la somma a mezzo di semplice lettera indirizzando a «MATAJUR», Via Vittorio Veneto, 32 - UDINE.

Odgovorni urednik: VOJMR TEDOLDI
Dovoljenje videmskega Tribunalja n. 47
Tipografia G. Missio - Udine

S. LEONARDO: i resti dell'unica fabbrica esistente nelle nostre Valli, di proposito demolita, con la complicità della democrazia cristiana friulana, dai monopoli per immiserire ancora di più la nostra gente.

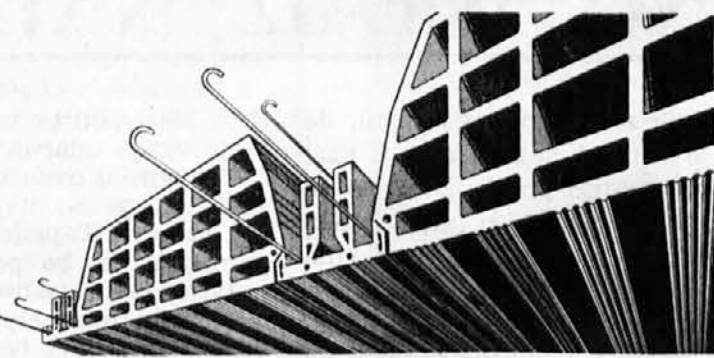
LE RICHIESTE DEGLI SLOVENI

1. - Cessazione immediata della politica antidemocratica che divide le popolazioni di parlata slava in tre categorie e, prescindendo dalle sedi di residenza, rispetto di tutti i diritti riconosciuti alle minoranze dalla Carta Costituzionale, dal Trattato di Pace e dal Memorandum di Londra non ancora ratificato e che il Parlamento italiano ha il dovere di farlo al più presto possibile.
2. - Soppressione delle leggi fasciste.
3. - Rendere operanti i disposti degli articoli 3 e 6 della Costituzione.
4. - Stanziamento di adeguati mezzi alle società culturali, sportive ed educative slovene; far beneficiare le stesse delle agevolazioni che godono le similari società italiane.
5. - Nomina in tutte le istituzioni a carattere regionale e provinciale (agricoltura, commercio, industria, commissioni tributarie e negli organi dell'Amministrazione Pubblica) di elementi del gruppo linguistico sloveno.
6. - Disporre in tutte le branche dell'Amministrazione pubblica e giudiziaria l'assunzione di personale sloveno indipendentemente dall'organico esistente.
7. - Por fine subito alla espropriazione del territorio sloveno e alla colonizzazione artificiosa delle zone abitate da Sloveni.
8. - Estensione della «legge sulle scuole slovene» alle località della provincia di Udine abitate da popolazioni di lingua slovena.
9. - Immediato riconoscimento dei titoli di studio rilasciati dalle università jugoslave.
10. - Promulgazione di una legge che punisca severamente i fomentatori dell'odio di razza.
11. - Rapida costituzione della Regione Friuli-Venezia Giulia a statuto speciale che dovrà contenere le norme a salvaguardia e godimento dei diritti di minoranza per gli sloveni della Regione.
12. - In considerazione del fatto che le minoranze etniche da noi rappresentano il fattore principale per servire da tratto di unione fra i due Stati confinanti e tenendo conto che i problemi della minoranza sono gli stessi degli altri cittadini, si reclama che, ogni qualvolta viene posto sul tappeto una questione che li riguarda, i suoi rappresentanti siano tempestivamente informati e consultati.

FORNACI BERICHE

Solaio
PALLADIO
int. 55

Solai in
laterizio di
ogni tipo
blocchi e
forati
VICENZA
Tel. 27.982

Rapp.: Rag. R. MIROLO - Udine - tel. 57.947 (Viale Trieste, 90/2)

vaš čas
pridobi
vso
svojo vrednost!

industria
orologerie speciali
e apparecchi
elettromeccanici

sonar di udine

UDINE
Via Chiassari, 1
Tel. 53.450 e 3

tutti gli occhiali
per tutte le viste

ottica nuova
di C. GOBESSI

UDINE - via Gemona, 29/C - Telef. 53.450